Ч. 4. Pocztowa należytość opłacono ryczałtem. Львів, неділя 15. січня 1928. Рік XXX.

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: „Свобода“, Львів, Ринок 10, II. пов.

Телеф. Редакції: 29-41.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орган Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Друкарні: 29-26.

За честь нації.

З надзбручанських повітів надходять цікаві вісти. На чолі обводових комісій поставлено головним чином дідичів (вірну ґвардію теперішнього уряду), а зпоміж урядницької польської інтеліґенції самих „направяків“.

Розуміється, поруч цих двох родів провідників обводових комісій є й ще одна порода: Даниловичівські попихачі. А компанією Даниловича і Стовпюка („УНС“) власті імущі зокрема опікуються. Села засипані бандитською відозвою „УНС“ а, в якій з болотом мішається Українське Національно-Демократичне Обєднання, в якій на конто українського національного табору записується всі лиха від початку світа. Є в цій „відозві“ мова і про інвалідів і про вдів та сиріт по поляглих на війні і про дяків та органістів (так і написано „щоби дякам і органістам признано пенсію“. Згадка про органістів вказує, хто помагав писати „відозву“. Ясно, що „революціонери“ з під стягу Бриля, які злигалися з хлібоїдщиною Даниловича). Всім хлібоїди з „УНС“-а обіцяють грушки на вербі за ціну голосів підчас виборів. А видно, що хлібоїди вийшли з радикального гнізда Трильовщини, бо в згаданій „відозві“ повтаряють стару пісоньку, яку „батько“ Трильовський колись співав до зануди, а саме, що вони подбають „щоби шлюби, хрестини, похорони і всякі инші церковні треби були виконувані священиками задармо“. Досі хлібоїди цеї пісоньки з днів молодости Даниловича не торкали. Сподівалися духовенство втягнути в свої сіти. Це не вдалося. І вони вилізли з „требами“, мовляв — польські опікуни поможуть їм впоратись з цею справою. І богато инших благ обіцяють хлібоїдські прихвостні українському селянству, якщо воно на своїх спинах завезе хлібоїдських кандидатів до варшавського сойму. Обіцянка нічого не коштує. Щоби тільки дістатись до Варшави! Там матимуть змогу пошиватись, як це в попередньому соймі мав змогу робити Ільків зі своєю чвіркою. Агітаційна робота хлібоїдщини проводиться в цілому краю, а з окрема в повітах тернопільського воєвідства під опікою влади. Все вістря цеї агітації звертається проти Обєднання. Мовчки поминається всі инші українські партії. Так роблять хлібоїди, передня сторожа власть імущих, те саме роблять і всі польські партії. Кілком в горлі їм виключно Обєднання.

Що більше Влада дуже ласкавим оком дивиться на передвиборчу акцію українських соціялістичних партій. І як їй не радіти, коли всі ці наші доморослі соціялісти (сельроби, радикали, упісти і т. д.) пускають воду на польський млин, всю свою лють виливають виключно на Обєднання, а стидливо промовчують найважніше: польську господарку на українських землях. Як їй не радіти, коли між агітаційними кличами хлібоїдів і ріжних „наших“ соціялістичних партій нема суттєвої ріжниці? Як їй не радіти, коли українці самі себе внутрі пожирають і таким чином відвертають увагу україн. народніх мас від небезпеки, яка грозить українському народови? Бо коли у нас партії водяться за чуби, польський табор нишком зговорюється для використання українського безголовя.

Українська суспільність мусить дуже зріло застановитися над положенням і небезпекою, яка нам грозить. Обєднання поробило всі можливі заходи, щоби недопустити до розбиття національних сил підчас виборів. Та всі заходи розбилися через закукурічення штабів соціялістичних партій. Тому заговорити мусять широкі народні маси. Мусить побідити здоровий інстинкт народу. Не сміємо допустити, щоби тріюмфували вороги змагань української нації. Мусимо створити понад голови засліплених штабовців соціялістичних партій один великий всенародній фронт і підчас виборів віддати голоси на листу національного табору, який у нас репрезентує єдино Українське Національно-Демократичне Обєднання.

Ми віримо в почуття відповідальности українського громадянства перед обличчям історії за поставу підчас виборів. Цю поставу диктує українському громадянству противник, що з таким великим накладом сил приготовляється до виборчого бою, що з такою насолодою затирає на радощах руки, дивлячись на божевільне засліплення соціялістичних розбивачів українського національного фронту.

Способи політичної боротьби.

Після способів політичної боротьби оцінюється звичайно культуру даної нації. Чим нація стоїть культурно вище, тим способи політичної боротьби бувають кращі і більше приємливі для громадянства. Політична боротьба загострюється в часі важнійших подій в політичному житті народа а доходить до крайних меж в часах політичних переворотів.

В сучаснім нашім політичнім положенню приходять в недовгім часі вибори до польського сойму і сенату і з цього приводу політична боротьба на терені західно-українських земель прибрала гострійші форми. Піднести слід, що в ніякій нації, яка замешкує територію сучасної Польщі, політична боротьба не прибрала таких гострих форм, як серед українського громадянства. Пять літ тому назад одиноким завданням національно-свідомого українського громадянства було стояти здалека від виборчої акції і треба зазначити, що українське громадянство виповнило тоді свій національний обовязок. Воно пішло за приказом свого політичного проводу і протиставилося всяким ворожим затіям, які зміряли до розбиття нашого одноцілого національного фронту.

Тепер багато дечого змінилося. З хвилею, коли наш політичний провід станув на становищі участи у виборах розписаних на березень . р., богато з наших людей уважає за свій найбільший ідеал бути вибраним до польського сойму і сенату. В наслідок амбіцій поодиноких людей витворились непорозуміння в наших провінціональних осередках, а то ради узискання посольського чи сенаторського мандату. Що більше: між партіями, чи політичними групами, які витворились на українській території, розпочалась завзята боротьба за місця у польському законодатному тілі.

Застрашаючим явищем у тій міжпартійній політичній боротьбі є способи політичної боротьби. Ніколи зі сторінок польської, ані иншої ворожої українському рухові преси, не появилися такі напади на український національний рух, як зі сторінок цеї части преси, писано на українській мові, яка віддалася на услуги інтернаціональному таборові. Для цеї частини преси найбільше ненависним є не польський, жидівський або який-небудь інший, а тільки український національний рух.

Наші передові громадяне, які від ряду літ тяжко працювали на національній ниві, не були ніколи атаковані в такий безоглядний спосіб через ворожу пресу, як саме на сторінках української інтернаціональної преси. Найгіршого рода наклепи і підозріння падуть на голови наших найкращих людей і інтернаціональні чинники стараються всіми силами ослабити авторітет нашого національного політичного проводу.

Підкреслити слід, що на всі напасти і клевети інтернаціонального табору наше національно свідоме громадянство зуміло задержати відповідний спокій і повагу. На наклепи і нікчемні підозріння противників українського національного руху, наша преса відповідає поважною і основною критикою. Рівнож наш одноцілий національний фронт видержав наступ клеветників українського руху і успішно протиставиться ворожій акції. Після теперішнього стану річи можна мати цілковиту певність, що наш національний табор стане до боротьби скріплений і одноцілий, а ті чинники, які рішилися вести киринну роботу розбивання українського національного табору, не будуть могли заважити на вислід нашої політичної боротьби. Обовязком нашим одначе є запротестувати проти тих способів боротьби, які завела на нашій території ворожа інтернаціональна преса, видавана на українській мові. Нехай знає наше свідоме громадянство, що ця преса не має нічого спільного з українським народом і з українським національним рухом. Наше селянство і робітництво є свідоме цього, що тільки під нашим національним прапором може добути ті права, які можуть йому забезпечити кращу майбутність. А на киринну роботу чужих наємників українське національно свідоме громадянство по цей бік рижської смуги дасть в недовгому часі належиту відповідь, гідну великого українського народу.

Д-р Ол. Марітчак.

Наші завдання в 1928 р.

Поширім організаційну сітку „Сільського Господаря“.

Ми народ рільничий. Під одною лиш Польщею є один міліон стодвайцятьпять тисячів рільних господарств, а в кожному господарстві пересічно по пять душ, разом усіх около шість міліонів душ при самих сільських господарствах. Це неабияка наша сила. Як би та велитенська сила була зорганізована, як би так усі рільники були зединені в одну сільсько-господарську організацію, в одно товариство господарське, то невдовзі почули би нашу правдиву силу і ми самі і сусіди наші.

На жаль ми від віків жили в розпорошенні, кожний сам для себе, кожне господарство окреме, а над усіми нами царювала думка: „моя хата з краю“. Аж війна, це страшне марево руїни, розбудила нас, стрясла нашими душами до самих глибин і поставила усім нам перед очі нову нагу правду: лиш спільними зорганізованими силами здобуває і виковує кожний нарід свою долю.

І народ нині не спить, а роздумує, організується, працює. Ці сотки і тисячі наших читалень, кооператив, сільсько-господарських кружків, „Лугів“, які з року на рік зростають більше і більше в щораз дальших закутинах українських земель, є найкращим свідком цього. По селах є вже між селянами в кожному майже селі по двох, трьох чи більше таких інтеліґентних селян, що організують цих других, ще незрячих, не чекаючи аж прийде і зробить це священик, учитель, чи хто інший з міста. Це правдивий доказ нашої життєздатности.

Бачимо по наших селах ще одно, чого віками в нас не було, а саме жажду науки-знання, а це знов великий завдаток на краще завтра.

Тож очевидно росте у кожного з нас щораз більша віра і певність, що наших міліонстодвацятьпять тисяч господарів зорганізувавшись, створять велику українську господарську силу, таку, щоби ми не були нуждарями, робітниками у чужих. Та чи довго це тревати ме? Певно, що не рік і не два, бо двигнення господарське не знає див, росте поволі.

Нашій господарській розбудові мусимо посвятити дальшу нашу працю в 1928 році, щоби при кінці року сказати собі: ми не стратили марно цього року. А як це в 1928 році зробити? Ось як: при кінці 1927 року перепровадив „Сільський Господар“, станова і фахова організація наших хліборобів дві важні постанови, а саме поширити в 1928 році свою діяльність на всі українські землі під Польщею і поглибити її в народі так, щоби в кожному селі повстав кружок „Сільського Господаря“, а кружки щоби підняли в свої руки справу поліпшення сільського господарства у всіх його галузях.

Якщо це вдасться, то при кінці цього року стане велика сільсько-господарська організація, що обійме сіттю кружків усі українські землі під Польщею, а в кружках усіх рільників. Це буде велика підготовча будова для наших змагань в слідуючих роках.

М. Творидло.

Вибори і українське жіноцтво.

Під кінець грудня відбулися Загальні Збори жіночої організації „Союз Українок“. При цій нагоді українське жіноцтво заняло становище в справі виборів, розписаних до законодатних установ Польщі. Краєвий Жіночий Зїзд ухвалив після реферату п-і Мілени Рудницької отсі резолюції:

1. Краєвий Жіночий Зїзд вважає надходячі вибори важним засобом боротьби для цілого українського народу під Польщею, а для українського жіноцтва зокрема вважає їх першим актом, яким жіноцтво може виявити свою волю і зискати безпосередний вплив на суспільне життя. Тому Краєвий Жіночий Зїзд закликає ціле українське жіноцтво використати активне виборче право і масовою участю в виборах в днях 4. і 11. березня 1928. р. виконати свій національний обовязок супроти українського народу, віддаючи голоси на лісти українських незалежних національних партій.

2. В переконанні, що лише однозгідність всіх українських сил та безумовна національна солідарність може принести Українцям побіду в виборах, Краєвий Жіночий Зїзд звертається до всіх українських партій з рішучим зазивом, створити один могутній виборчий національний фронт. Зїзд взиває також ціле українське жіноцтво доложити всіх сил до злагодження партійних роздорів серед українського громадянства — з огляду на велику моральну шкоду, яка грозить українському народові через міжпартійну боротьбу в передвиборчій акції, ведену неетичними, крайно демагогічними середниками.

3. Краєвий Жіночий Зїзд взиває українські партії, щоби вони рахувались з інтересами жінок виборців та щоби через виставлення і вибір достаточного числа жінок забезпечили українському жіноцтву в законодатних установах належний голос і вплив. Бажаючи, щоби вибрані до сойму і сенату жінки тішились через свою дотеперішню громадянську діяльність довірям цілого жіноцтва, щоби вони були речницями змагань українського жіноцтва та дальшими провідницями в організуванні жіночих мас — Краєвий Жіночий Зїзд домагається, щоби політичні партії взяли під увагу **лиш ті жіночі кандидатури, які одобрить централя жіночих організацій, себто Союз Українок.**

4. Краєвий Жіночий Зїзд одобряє дотеперішню акцію Головного Виділу Союзу Українок в напрямі збереження при виборах інтересів українського жіноцтва та доручає йому дальше ведення цеї справи.

Як працює „Сільський Господар“ по війні?

Цікавий перегляд повоєнної діяльности т-ва „Сільський Господар“ дає обширне звідомлення, виготовлене друком на головні Загальні Збори (27. грудня 1927 р.). Це звідомлення обнимає час від 24. листопада 1924 р. по конець листопада 1927 р., отже за повних три роки. Рахункове звідомлення обнимає рівнож три ділові роки, то є від 1. липня 1924. по 30. червня 1927.

Діяльність Т-ва в цьому часі опиралася виключно на власних, дуже скромних доходах, бо вони виносили: в першому році звітових років квоту 7.180.63 зол. з чиншових оплат від 3-ох львівських реальностей і квоту 463 зол. з членських вкладок; в другому році квоту 19.337.41 зол. з чиншових оплат і квоту 211.75 зол. з членських вкладок, а в третому році квоту 23.019.53 зол. з чиншових оплат і квоту 985.75 зол. з членських вкладок. З цих приходів оплачувано кошти центрального бюра, видання господарських книжок, поїздки делеґатів на курси, виклади і загальні збори Філій та Кружків, поїздки делеґатів в цілях інтервенції у влади, підмоги для поодиноких Філій на оплату аґрономів і т. п., попри оплату податків, державних данин, коштів консервації камяниць у Львові і будинку в Коршові, в якім організує Товариство господарську жіночу школу, і прочих дрібніших видатків. Господарський фаховий орган „Сільський Господар“, який видавало Товариство в 1926 р. як місячник а в 1927 р. як двотижневик, майже в цілости себе оплачував.

Число членів, які вплатили до Централі Т-ва членські вкладки, виносило: в 1925 р. 357 осіб фізичних і 1 особа правна; в 1926 р. 33 особи фізичні і 7 осіб правних; в 1927 р. по день 30. листопада 165 фізичних осіб і 71 правних осіб, то є головно кооператив. Прочі члени платили вкладки до Філій і Філії зуживали їх на власні потреби.

Всіх членів числить Товариство з днем 15. листопада 1927 р. разом 1.525 фізичних осіб і 324 правних осіб.

Діяльність Філій була, кромі незначних допомог з Централі на оплату аґрономів в двох повітах, рівнож самостійна і спіралася на членських вкладках та на дотаціях з боку Повітових Союзів Кооператив.

Звідомлення Товариства обнимає: 1) адміністраційну діяльність Головної Ради, її працю в поодиноких ділянках оборони і заступництва господарських інтересів українського селянства перед владою і другими установами, організаційну діяльність в напрямі оживлення і закладання Філій і Кружків, ширення кооперативного руху та закладання кооператив в тих повітах, яких дотеперішний кооперативний рух ще не обняв, і в напрямі співпраці з кооперативними орґанізаціями, технічно-рільничу діяльність Головної Ради, акцію допомоги жертвам повені, огляд уладжених господарських віч, курсів і викладів, видавничу діяльність і рахункове замкнення та біляиси Товариства і 2) діяльність і стан Філій і Кружків „Сільського Господаря“.

Годі на сім місци подрібно зобразити діяльність Товариства. Цікавих відсилаємо до друкованого звідомлення. Тут обмежимося до кілька заміток.

Завдяки праці нечисленних одиниць в Централі Товариства і лише в частині його Філій виконано велику працю, зміряюючу до двигнення рільної культури серед українського рільничого загалу, до оборони і заступництва загрожених його хліборобських інтересів та до піднесення загального господарського добробуту, з якою то працею радимо познакомитися кожному, хто близше інтересується діяльністю наших господарських орґанізацій.

Одна лише рубрика „Господарські віча, курси і виклади“ виказує, що в звітових цих роках уладило Товариство: 1) господарських віч 32, 2) господарських курсів (менше- або більше дневних, звичайно від 3—14 днів) 120, 3) господарських відчитів і викладів 1.250, — крім принагідних господарських парад, зборів, тощо.

Повоєнну свою діяльність розпочав „Сільський Господар“ від розбудови кооперативного життя нашого в надії, що по здвигненню цілої сіти кооперативних установ в краю буде мати в них своє матеріяльне опертя і що кошти його репрезентативної праці, кошти двигнення в краю рільної культури будуть оплачувати кооперативи зі своїх приходів, які приносить їм торговля господарськими і споживчими артикулами. Дотепер під цим оглядом лише дуже мала частина наших повітових кооперативних осередків пішла на зустріч потребам „Сільського Господаря“ і зі свого боку матеріяльно поперли його зусилля. Між ними на перше місце вибивалися: Повітовий Союз Кооператив в Стрию і Сокалі, Копичинцях і Зборові. — Більша частина наших кооперативних орґанізацій ще не дійшла до цього переконання, що скріплення і поширення праці „Сільського Господаря“ як головної нашої хліборобської орґанізації є заразом скріпленням їх власної матеріяльної і моральної сили. Без двигнення сільсько-господарської культури серед нашого рільничого населення не можна подумати про дальший позитивний розвиток сільсько-господарської кооперації!

Щож торкається становища нашого рільничого загалу до орґанізації „Сільського Господаря“, то справа представляється не дуже світло. Незвичайно мале число членів-осіб фізичних, то є рільників, свідчить про це, що наш рільничий загал ще несвідомий далекосяглих цілей і завдань своєї станової орґанізації, якою є для нього „Сільський Господар“, та не здає собі справи з цього, що причиною невідрадного його господарського положення є якраз його незорґанізованість.

І. Лисий.

Під кооперативним стягом.

Загальні збори Ревізійного Союзу.

Дня 28. грудня відбулися у Львові загальні збори Ревізійного Союзу українських кооператив при участи 237 делеґатів кооператив і 41 гостей. Проводив зборам голова Ради Союзу, інж. Павликовський. Тому, що звідомлення з діяльности всі кооперативи дістали на письмі, збори перейшли відразу до дискусії над цим звідомленням.

В дискусії забирали голос делеґати кооператив з краю, між ними багато селян і всі вони висказували дуже цінні замітки про дотеперішну діяльність кооперативних централь та порушували справи найбільшої ваги для дальшого розвитку кооперації. Більшість з них домагалася видатнійшої, як дотепер, кооперативної пропаґанди, бо дотеперішні недомагання кооператив на низах це наслідки замалої пропаґанди а вслід за сим неосвідомлення членів.

Багато бесідників застановлялося над причинами так званих манк і зловживань по кооперативах та добачували вину цього в тім, що ревізії переводиться за коротко і через це ревізори не є в спромозі на місцях точніще перевірити господарки Управи та підучити непідготованих членів Управи справнішого діло- і книговодства. Рівночасно ті делеґати домагалися, щоби Ревіз. Союз був строгішим супроти виновників зловживань.

Декількох бесідників жадало живішої пропаґанди в справі ощадности і творення кредитової кооперації, щоби вже раз поставити кінець лихві на селі. Подавано приклади, що з наших селян ще нині грошеві лихварі стягають по 30 процент від позичок.

Справі часу торгу в сільських крамницях було теж присвячено багато уваги. Промовці домагалися, щоби Ревізійний Союз поробив старання у відповідної влади, щоби на будуче дозволено кооперативам торгувати поза часом, визначеним для міських крамниць, та щоби заборонено державній поліції нападати кооперативні крамниці тоді, як приватним крамарям дозволяється весь час мати крамницю відчинену.

Поодинокі промовці домагалися навязання тісних взаїмовідносин з кооперацією на Радянській Україні. В тій цілі пропонували вислати спеціяльну комісію тамтуди, щоби безпосередно познайомитися зі станом кооперації на Великій Україні.

Делеґати повітових осередків домагалися точніших вияснень в справі взаїмовідносин Центросоюзу з Народною Торговлею. Їм голова інж. Ю. Павликовський дав вичерпуючі пояснення, які Збори приняли до відома. Також жадали деякі делеґати від Ревіз. Союзу, щоби він занявся вишколенням кооперативних робітників для сільських кооператив та орґанізаторів і люстраторів при повітових осередках. В тій цілі пропонували основувати довші курси і мандрівну школу для перших, а вищої кооперативної школи для вищих робітників.

Делеґати з Поділя і з Гуцульщини говорили про переслідування кооперативного руху адміністраційною владою і жадали точних поучень, як боротися з переслідуваннями поліції, фінансів і інспекторів.

Голова Ради Союзу інж. Павликовський і дир. Филипович дали на всі порушені справи пояснення, після чого на внесення Контрольної Комісії уділено уступаючій Раді абсолюторію.

До нової Ради Союзу вибрані головою інж. Юліяна Павликовський, а членами: 1) Остап Луцький, Стрий, 2) Олександер Вітенко, Кремянець, 3) Іван Мартюк, Копичинці, 4) Олександер Базилевич, Берестъ, 5) Михайло Косар, Купчинці, 6) д-р Михайло Волошин, Львів, 7) д-р Василь Кицула, Самбір, 8) Іван Пашкевич, Коломия, 9) Інж. Андрій Палій, 10) Сильвестер Герасимович, Львів, 11) Степан Кузик, Рогатин, 12) Михайло Матчак, Львів.

Коло 7. год. вечером приступлено до дискусії над цілковитою зміною статуту Союзу, згідно з вимогами сучасного стану кооперації. Дискусія, в якій забирало голос дуже богато бесідників, протягнулася майже до півночі та ізза спізненої пори ухвалено скликати Надзвичайні Загальні Збори для переведення дальших змін статуту.

Українці в Америці.

Сиротинець Укр. Нар. Союзу.—Збірка на потерпівших від повені.—Допомога з Канади. — На дім інвалідів у Львові.

Найбільша наша допомогова орґанізація в Злучених Державах „Український Народній Союз“, що обєднує понад 32.000 членів і має близько 2 міліони долярів майна, веде від року збірку між своїми членами і прихильниками на будову українського приюту-сиротинця. Досі зібрано на згадану ціль понад 30.000 долярів. Дім-сиротинець мав би коштувати 100—150 тисяч долярів. Де він буде збудований, ще не знати.

Українська преса в Злучених Державах приносить дальше багато вісток про всякі віча, збори, концерти й аматорські вистави на дохід потерпівших від повені в Галичині. З тих вісток бачимо, що українські комітети в ріжних містах добилися від громадських управ дозволу на уладження прилюдної збірки на вулицях міст. Як видно з виказів у пресі, такі збірки приносять завсіди поважні суми на жертви повені в старому краю. Збирають ці жертви на вулицях і площах українські жінки і шкільні діти до пушок.

З канадійських українських газет довідуємося, що Український Червоний Хрест у Канаді зібрав на жертви повені в Східній Галичині 9.000 долярів.

Українська Стрілецька Громада, якої централя міститься у Филядельфії, запорядила нову збірку на Дім Українських Інвалідів у Львові між своїми членами, розкиненими по цілій Америці. Доси зібрано і вислано до Краєвого Товариства Опіки над Інвалідами у Львові суму 310 долярів.

Новий лісовий закон,

Правильна лісова господарка.

З днем 1. липня 1927 р. обовязує в Польщі новий лісовий закон. Він постановляє, що кождий власник ліса, який має в Галичині більше як 5 гектарів (8 морґів), а на Волині, Поліссю та Холмщині більше як 10 гектарів, мусить вести у своїм лісі правильну господарку після згори уложеної програми. Під правильною господаркою належить розуміти вміле рубання, прочищування і заліснювання. Закон означує, що господарська програма має складатися з ситуаційного пляну, ґрунту і деревостанів, означення часу, простору і розміру експльоатації та рубання і способу заліс-

нення. Програму господарки мусить затвердити адміністраційна влада. При малих лісах затверджує староство, при більших як 50 га воєвідство. Якщо власник предложить до затвердження програму, а староство (згл. воєвідство) до двох місяців не дасть ніякої відповіди, вільно власникови рубати ліс в такім розмірі, як визначено в його проґрамі. Якщо староство (згл. воєвідство) не дасть ніякої відповіди до року, належить програму уважати за затверджену. Хто рубав би дерево, не маючи господарської програми, або не так як визначено в програмі або без дозволу староства, той буде караний.

Закон постановляє, що вся господарка в лісі мусить бути ведена на засаді постійного ужиткування. То значить, що ліс має бути так загосподарований, щоби ніколи не переставав давати доходів, але в лісі вільно вирубати на рік лише стільки дерева, скільки за рік приросте деревної маси. Площу, на якій вирубано дерево, треба до 3 літ заліснити. Заліснювати можна природно, то є через запуст. Де запуст не приймається, там треба новий ліс засаджувати. Хто в час не переведе заліснення, буде платити кару і то рік за роком, доки не заліснить зрубу.

Кари за недодержання або переступлення лісового закону назначує староста. Хто старостинської кари не хоче приймити, тому вільно зажадати від старости, аби справу передав до вирішення судови.

Новий лісовий закон має на меті: положити край необмеженому вирубуванню приватних лісів, яке є дуже шкідне з богатьох оглядів для всього суспільного господарства; вдержати або й поширити поверхню, заняту лісами; завести в приватних лісах раціональну господарку. Є отже зі становища лісогосподарського корисний. Для власників лісів є він тяжкий, бо запроваджує господарські програми, які може зладити лише фахівець, а тому спричинює значний видаток. Відтак обмежує свободу власника у його власнім лісі. Врешті потягає за собою той наслідок, що в богатьох лісах треба буде перестати косити траву, згортати листя і пасти худобу.

З недолі наших переселенців.

Гаразди в Мексику.

Закарпатські українці селяни, що еміґрували до Мексику, пишуть до „Карпатської Правди“ про своє тяжке становище. Не було з чого жити в краю, пишуть вони, а агенти обіцяли нам що в Мексику знайдемо добрий зарбок і гарні умови життя. Ми продали останнє майно й заплатили великі кріваві гроші агентам, щоби відвезли нас до того Мексика.

Приїхали сюди, сходили ціле Мексико й не маємо ніякої роботи. Гроші, що ще з собою хто мав, минулися. Мексиканські пани сміються з нас і питають, хто нас сюди запровадив.

Ходили ми до чехо-словацького консульства, щоб нам дали змогу вернутися. Але там нас і знати не хочуть.

Народ живе тут гірше як худоба у нашому краю. Тут земля пуста — одно каміння. Ми ходимо голодні й обдерті, ночуємо на дворі, харчуємося дикими рослинами. Не знаємо, що дальше з нами буде. Вернутися назад нема защо.

Передвиборчий рух.

ТИСЬМЕНИЧЧИНА.

Передвиборче віче в Стриганцях.

Дня 1. січня ц. р. відбулося передвиборче віче в Стриганцях, скликане повітовою організацією Укр. Нац. Дем. Обєднання. Простору салю читальні „Просвіти“ виповнили виборці, мущини і жінки зі Стриганець та із сусідних сіл Довгого, Роштієва, Милованя, Юрківки і Вільшаниці. Віче відкрив голова місцевого виборчого Комітету о. Софрон Левицький. По виборі президії забрав голос д-р Ярослав Шипайло, голова повітового Комітету і в довшій промові пояснив учасникам віча конечність взяти масову участь в надходячих виборах в цілі вибору соймового заступництва для охорони наших національних інтересів і виборення належних прав українському народови. Референт представив основні точки програми партії УНДО, а вказуючи на шкідливу роботу т. зв. ліних партій серед нашого народа, взивав вибирати правдивих народних заступників, що стоять на чисто національнім ґрунті і твердо оборонятимуть права нації. Другий референт Іван Романчук с. Геня, рільник з Тисьмениці, представив тяжке положення українських працюючих мас селян і робітників в теперішнім часі і вказав на жерело такого стану, а то на брак організації серед нашого народу. Щоби тому зарадити, належить приступити до зорганізовання в одноцілу партію, що дійсно дбає про поліпшення долі нашого народа, а саме до У. Н. Д. Обєднання. Перестерігав, щоби не датися взяти на фальшиві кличі і маси слова всяких хлібоїдських партій, унсівців і сельробів, що працюють тільки за чужі гроші. В дискусії забрав між иншим голос інж. Левицький закликом до єдности і солідарности наших національних партій при надходячих виборах, виказуючи, що тільки в тісній консолідації національного табору зможемо здобути належне нам число мандатів до сойму. Постановлено тим одним резолюцію з зазивом до обєднання Національних партій і підчас виборчої кампанії ухвалено. Віче закінчив председник бадьорим зазивом стануть твердо і одним фронтом до виборчої боротьби.

ПЕРЕМИШЛЯНЩИНА.

Повітовий Народний Зїзд в Перемишлянах.

В понеділок дня 2. січня ц. р. відбувся в Перемишлянах Повітовий Народний Зїзд. Прибули делегати всіх громад перемишлянського судового округа. Найчисленніше явилися делегати селяни, священиків на зїзді було 4-ох.

Зїзд відкрив голова Повітового Комітету Мирон Луцький. До президії вибрано п. Мирона Луцького як предсідника і п. Михайла Рачкевича урядовця філії „Просвіти“ як секретаря. В рефераті вказав голова Мирон Луцький на політичну ситуацію перед виборами. Підчеркнув, що Центральний Комітет Національного Обєднання старався обєднати під національний стяг всі національні українські партії. Однак ауспіція Центрального Комітету не увінчались успіхом, бо другі партії поставили вище партійний інтерес від інтересу нац. Опісля обговорював організаційні справи і справу зорганізування збірок на народній виборчий фонд.

Д-р Франц Свістель пояснив найважніщі постанови виборчої ординації, вказав на виборчі речинці і виказав, що лише ліста Національного Обєднання є одинокою національною лістою.

Опісля розвинулася довша дискусія в справі кандидатур. Перевибрано також Повітовий Народний Комітет. Рішено, щоби всі учасники Зїзду в своїх громадах доповнювали його, щоби в кожній громаді повстав виборчий комітет, який має підготовити виборчу акцію.

КАЛУЩИНА.

Повітовий Народний Зїзд в Рожнітові.

Дня 30. XII. 1927 р. відбувся в Рожнітові Повітовий Народний Зїзд Українського Національно-Демократичного Обєднання. На Зборах явилися представники майже всіх сіл судового повіту Рожнітів около 65 осіб.

Збори отворив д-р Іван Курбас, до президії покликано о. Йосифа Логинського а на секретаря п. Василя Білана, урядника філії Союза Кооператив в Рожнітові. Потім о. Логинський короткими словами вияснив присутним ціль зборів і уділив голосу д-рови Романови Курбасови, котрий в одногодиннім рефераті обяснив всесторонно наше політичне положення і виборчу ординацію і перестерігав перед розбиванням одноцілого фронту, з чого можуть користати наші противники.

В дискусії забрали голос о. Йосиф Логинський, (вияснив ріжниці між Національним Обєднанням а „Сельробом“), о. Патриліо, Калціун з Дуби, Скрипка з Перегінська, Дмитрів з Ціневи (вказував на конечність віч для освідомлення широких мас селянських), п. Волошинович з Рожнітова та о. Содовій (напятнував словами кирпицу роботу „УНС-а“.

Всі бесідники завзивали до одноцілого фронту під прапором „УНД-а“. Вибрано Повітовий Народний Комітет, до котрого увійшли: Роман Курбас як голова, о. Йосиф Логинський, о. Петро Патриліо, п. Федор Голубовський, Андрій Бачкур, Михайло Ліщинський, Михайло Ткач і Петро Волошин як члени.

О. Йосиф Логинський закінчив Повітовий Народний Зїзд горячою промовою, завзиваючи всіх присутних до сильної організації, щоби наша побіда була певна.

СТАНИСЛАВІВ.

Виборча акція в Отинійщині.

Заходами Повіт. Комітету УНДО. відбулися дня 23. грудня ц. р. в Отинії передвиборчі збори делегатів усіх сіл тутешнього повіту. На збори явилося 150 селян, межи ними багато жінок, було також заступлене священство. Збори відкрив голова Пов. Комітету д-р Дромирецький, що пояснив наше положення при перших виборах і тактику при переведенню виборчої акції при нових виборах. Представивши міжпартійні відносини на всіх українських землях під Польщею, пояснив програму УНДО. та візвав всіх до солідарного виступу при теперішних виборах. Референт д-р Теодор Шипітко представив невідрадне положення українського народу під Польщею, зокрема знищення українського шкільництва та наслідки кольонізації нашої землі мазурами.

В дискусії забирали голос між иншими о. Наконечний, Петро Цибій, Базь Гасюк і Юрко Семенюк. Збори ухвалили доповнити повітовий комітет УНДО. в Отинії, що перемінився в виборчий комітет і вибрано виборчі комітети у всіх селах повіту. В кождім селі рішено відбути передвиборче віче. Одобрено тактику УНДО. та ухвалено виступити солідарно при виборах, віддаючи голоси на лісту Українського Національно-Демократичного Обєднання.

БЕРЕЖАНЩИНА.

Довірочна нарада в Бережанах.

Повітовий Народний Комітет скликав на день 28. грудня м. р. ширшу виборчу нараду, на якій було заступлених 32 громади бережанського і козівського судового повіту. По вибранню президії, до якої увійшли о. Бачинський, п. Наконечний і п. Шанайда, здав докладний звіт з дотеперішних нарад і поїздок до Львова д-р Володимир Бемко. Опісля пояснив політичний розвій нашого народу перед і по війні, вказуючи, які інтереси заступала і заступає кожда із наших політичних партій, а зокрема програму Національного Обєднання.

Делегат Центрального Комітету п. Володимир Целевич передав зібраним привіт від Центрального Комітету і у своїому рефераті виказав, чому наш нарід уже від 9 літ мусить ще тяжче бідувати, як перед війною, пояснив виборчу ординацію, яка кривдить український нарід. Українське населення має зложити іспит зрілости масовою участю в теперішних виборах, вибираючи собі того роду заступників, які чесно та гідно заступатимуть не якісь кляси а цілий український нарід. До українського жіноцтва звернувся референт з зазивом, щоби воно пішло масово до виборів. В дискусії забирали голос: д-р Бемко, п. Наконечний, о. Танчак, гром. Федько Гевко й Іван Турин з Вербова, о. Сверщук, п. Целевич, дир. Петращький. Всі бесідники взивали до солідарности і єдности під прапором Національного Обєднання, бо Поляки злучилися на наших землях в один табор без ріжниці партій.

Присутні вирішили голосувати при виборах на лісту Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ЖИДАЧІВЩИНА.

Повітова нарада і передвиборче віче в Жидачеві.

В неділю, 1. січня ц. р. відбулася в Жидачеві довірочна нарада делегатів трох судових округів: Жидачева, Журавна і Миколаєва над Дністром. Нарадам проводив д-р Роман Комаринський з Жидачева. Присутні вибрали покликати до життя спільний виборчий комітет на всі три судові округи для ведення виборчих справ в цілого жидачівського повіту. Крім цього мають повстати окремі областні виборчі комітети по судових повітах.

Того самого дня вечером відбулося в Жидачеві передвиборче віче Національного Обєднання. Віче відкрив голова Пов. Нар. Комітету д-р Р. Комаринський і після вибору президії делегат Центрального Комітету п. Володимир Целевич представив присутним справу тяжкого положення українського народу під Польщею, головні засади виборчої ординації до сойму і сенату та з якими кличами йде у вибори Українське Національно-Демократичне Обєднання. В дискусії забрав голос о. Павло Чехут з Івановець, п. Семчишин і Онофер Бручаль. Усі бесідники накликували до єдности і солідарности. Опісля вибрано місцевий виборчий комітет і ухвалено йти до виборів під прапором Українського Національно-Демократичного Обєднання

Осип Маковей.

Як брат сестру продав туркам.

За часів Степана воєводи жив під Сучавою, де тепер Іцкани, богатий боярин Ян. Порекла він не мав, бо в ті часи ще багато людей називалися лише тільки хрестним іменем. Але як була бесіда про него, то казали: Ян конюший, бо він був конюшим у воєводи, мав дбати про його стайню, про сіно і обрік для коней. Був у него великий двір під містом і стайні і загорода, де стояли великі стирти сіна. Під його дозором були всі сіножаті — і він сюди на своє обійстє звозив сіно. Літом коней тут не було, вони паслися на полонинах та пасовисках, але в зимі стояв тут цілий табун — і тому конюший мав богато служби. Також скуповував він коней для воєводи; в його хаті бували нераз купці з далеких сторін, з Угорщини та Туреччини. Сам він при цих торгах за коні збивав великі маєтки, так що свого сина Романа, котрий під його рукою був підконюшим, уже загадував женити у великого спатаря (мечника) воєводи, Сакшна, а доньку Олену мав гадку віддати за сина постельника Красиника. Але заким дійшло до весілля, сталося щось таке, чого ніхто в Сучаві добре не розумів, тільки здогадувався, що воно могло бути.

В осени 1475-го року воєвав Степан воєвода з Турками. Турки вже забрали полудневі краї, зазаялися були зайняти ще й Молдову та Угорщину. Волоського господаря уже обернули за свого підданого і так підділили аж під край Степана. Аж тут Степан і побив їх тяжко. Сам не мав більше, як 50 тисячів війська, а переміг турецького башу Сулеймана, що мав 120 тисячів вояків. Сталося це над річкою Раковою коло Васлуя, у теперішній північній Румунії. Розумної то треба було голови і великої здатности до війни, щоби таку велику турецьку силу замотити, а Степан це потрафив. Але він знав, що султан не подарує йому сего і знову прийде на него війною, отже розіслав послів до всіх християнських князів та королів і до папи римського, аби прийшли йому на поміч, бо, казав, як Турки займуть Молдову, то тоді буде біда і на Угорщині і Польщі і Русі. Добре вгадував розумний воєвода, та що з того? Прийшлося йому таки не рахувати на нічию поміч, тільки на свою власну.

Отже по війні того року з весною Ян конюший чогось дуже посмутнів і до замку воєводи не заходив. Казав дітям — бо жінки в него вже не було, він був вдовець — що поміне Молдову і війде, тільки ще сам не знає, куди. Аж тут раз прийшло десять вояків від воєводи з приказом, аби конюший Ян і його син Роман зараз ставилися до замку. Нічого не сказав старий, тільки поглядів на доньку, якби останній раз мав її бачити, і пішов з сином. Лишилася дома Олена в такім страху і жалю, що сама не знала, що з собою починати.

Чекала-чекала, аж тут по полудни дивиться: ведуть вояки її брата Романа попід руки до дому, такого збитого, що ледви ноги волочить.

— А де-ж тато? — скрикнула вона без памяти.

— Вже твого тата нема, — відповів один вояк — йому втяли голову за змову з Турками. А твого братчика провчили троха, аби не робив так, як тато.

Як того Олена вчула, аж на землю впала. Збіглися слуги, забрали брата і сестру до покоїв та там їх і привели до памяти. Олена скоро прийшла до себе, а Роман відлежав таки кілька днів — а синяки досьв на тілі ще з кілька тижнів. Довгий час не показувалися обоє до міста, так їм було соромно і страшно. Уже тепер ні одно ні друге не думало про женитьбу; ані мечника і постельника ніхто й не показувався у них. Тільки раз, правда, приїхав Красиника син, той, що мав сватати Олену — він тепер став конюшим на місци Яна — і дав приказ, вигонити коней на полонини. До хати Романа і не вступив на поріг. Так відразу брат і сестра втратили у всіх ласку. Ще добре було, що воєвода не забрав їм маєтку, бо і це міг зробити. Журився тим усім Роман тяжко та думав як би то зно-ву найти ласку у воєводи. Думав та не знав, який би то спосіб найти.

Поїхав він раз на торг до Сучави, купити собі тонкого німецького сукна на одежу, — таке сукно називали тоді мудрим. Його можна було дістати тільки у львівських купців, отже Роман пішов до їх краму. Переглянув там цілу купу поставів сукна, і мудрого харсу (так називали давно легку, шовкову матерію), подивився і на полотна литовські, і на готову одежу, на бархати-оксаміти, поки нарешті сторгував, що йому треба було. Для сукна слуга несть, а сам пішов ще шукати поясочки — такого поясу ремінного, кутого бляхою. За тим уже треба було йти до иншого краму, залізного: тут продавали і цинові миски, кубки та коновки, серпи і коси, мечі, ножі, ковадла, залізо на плуги, сідла, тканий шиті і пояси. Вибрав там пояс найдорожчий, приміряв і сторгував. І сукно і пояс віднесла слугою до дому, а сам походив ще собі по місті, поки зайшов на торговицю, де продавали худобу і коней. Там в однім місци побачив цілу громаду людей, котра обступила пару коней таких гарних, що Роман таких ще у своїм життю не бачив. То не були угорські коні, яких у Сучаві на торзі нераз можна було побачити, тільки якісь заграничні з маленькими головами, дуже бистрі і зручні. Оба вороні, як галки. Продавав їх якийсь Турок.

ТОВМАЧЧИНА.

Наради в Олешові.

Дня 1. січня ц. р. відбулася передвиборча нарада в селі Олешові. Душею цеї наради був Семань Солонина, господар з Антонівки, що зясував політичне політичне положення українського народу і ворогування всіх українських партій. Після горячої виміни думок принято резолюцію:

Взивається проводи всіх українських партій, що мають в своїй програмі незалежність української держави, обєднатись в один український бльок, бо тільки спільним національним фронтом можемо віднести побіду.

Збори ухвалили, щоб окружна делегація в Станиславові поставила двох кандидатів інтелігентів, одного правника і одного учителя, а решту селян. Кандидатом Товмаччини ма бути селянин.

ЗБОРІВЩИНА.

Передвиборчі віча Обєднання в Поморянах і Залізцях. Мандрівки др. Західного по квасні ягоди.

Дня 25-го грудн 1927. р. відбулося передвиборче віче в Поморянах устроєне для Поморянщини заходами Повітового Комітету в Зборові. На віче прибули голова Повітового Комітету д-р В. Левицький і п. Микола Кузьмин. О год. 3-ій по пол. заповнили вічевики щільно салю в домі захоронки. До Президії зборів вибрано місцевого пароха о. Склепковича. Реферували д-р Володимир Левицький про політичне положення українського народу і становище Національного Обєднання до виборів, п. Микола Кузьмин про завдання будучого соймового представництва. В дискусії забирали голос о. Гайовський з Богутина, п. Іван Балицький з Зборова, д-р Ілько Макух, д-р Микола Стефанишин і ин., які однодушно одобрили політику Національного Обєднання. Зібрані ухвалили резолюції за масовою участю в виборах і голосованням на лісту, яку поставить Національне Обєднання.

Партія „Праці" в Зборові намагалася скликати на день 1-го січня 1928. р. передвиборче віче до Поморян. На віче прибув д-р Західний з цілим своїм штабом з Бережан і д-р Малицький зі Зборова (бувший концепієнт ославленого Даниловича). Віче не відбулося, бо українські товариства не хотіли відступити для розбивачів національної єдности салі на збори, а крім цього місцеві громадяне заявили, що науки від панів з партії „Праці" не потребують і самі знають, на кого голосувати. Покрутившися по Поморянах і понюхавши письмо носом, д-р Західний зі своїм штабом винісся як непишний.

На польський новий рік відбулося віче Національного Обєднання в Залізцях. Обширну салю Народнього Дому заповнили битком місцеві селяне і міщани, жіноцтво і інтелігенція. Від Пов. Комітету в Зборові прибули д-р Володимир Левицький зі Зборова і п. Микола Кузьмин з Озірної. До президії віча вибрано місцевих міщан: п. Гр. Калиновського, п. Миколу Питляра. Про політичне положення і справу виборів реферував д-р В. Левицький, про становище українських партій в часі виборів і справу виборчих бльоків реферував п. Микола Кузьмин. В дискусії забирали голос о. д-р Іщак з Мільна, о. Склепкович з Залозець старих, о. Бутринський, п. Макар і ин. Всі бесідники одобрювали політичну лінію Національного Обєднання. Піднеслий настрій віча намагався обнежити виступ тутешньої групи партії „Сельробу", які вислали до дискусії пяного свого члена п. Ментуса, який хотів ударемнити відбуття віча. Це їм одначе не вдалося.

ЗБАРАЖЧИНА.

Дня 23. грудня ц. р. в Збаражі відбулася довірочна нарада членів і мужів довіря УНДО збаражського повіта (Збаражчини і Новоселеччини) в справі виборів до сойму і сенату. Нарадам проводив і виголосив реферат в справі виборів голова Повітового Народного Комітету УНДО д-р Андрій Гаврилюк, лікар в Збаражі. Відтак розвинулася дискусія і переведено відповідні ухвали. Вкінці обговорено кандидатуру посла. Учасники нарад розійшлися з одушевленням і з сильною постановою взятися щиро по виборчої праці, щоби Українське Національне Обєднання дійсно обєднало всіх Українців у надходячих виборах до сойму і сенату на користь і славу українського народу.

Учасник.

ВИБОРЦІ! 15-го січня минає кінцевий день виложення списків виборців до перегляду. 16-го січня минає кінцевий речинець до вношення рекламацій до обводових виборчих комісій проти поминення когось в списку, або вписаного когось неуправненого. 22-го січня минає кінцевий речинець до вношення спротивів від рекламацій за вичеркненням зі списку. Використаймо останні дні для забезпечення своїх виборчих прав! Нехай не буде між нами ні одного, що через недбальство стративби голос підчас виборів! Тому провірте до зазначеного речинця, чи кожна і кожний з управнених до голосування поміщені на списках, чи не перекручені їх імена або прізвища. Коли хто в списку пропущений або невірно записаний, нехай зразу вносить рекламації.

Як сельроби ратують знищені села?

Пропало 6.000 долярів, призначених для потерпівших від повені.

Наші села не годні спекатись ріжних ґазет, які непрошені опікуни насилають їм задурно, щоби їх збаламутити і звести на бездорожа. До таких даремних ґазет належить також сельробівське „Наше Слово", яке аби лишень дірвалося чийоїсь адреси, то вже не відчіпиться, хочби його десять разів завертав. Звідки ті редактори беруть гроші на таку ґазету, що виходить задурно? — дивуються наші люде. Отсю редакційну „тайну" виявила розправа, що відбулася недавно перед карним судом у Львові.

З приводу страшної катастрофи повені, яка навістила перед кількома місяцями ціле галицьке Підкарпаття, сельробівська партія утворила собі окремий комітет, що мав нести поміч потерпівшим. З грішми комітет не мав клопоту, вони знайшлися у нього дуже швидко, і то на десятки тисяч долярів, але чи потерпівші від повені мали з того яку користь? Яка була господарка грішми, призначеними для знищених селян, видко з того, що два члени того комітету донесли про неї аж поліції. Зроблено ревізію в комітеті і з касової книжки викрито, що в касі бракує 6,000 долярів. Касієра комітету, Володимира Сороневича, що був також редактором „Нашого Слова", арештовано, а цілий „ратунковий комітет" розвязано. Члени комітету казали, що гроші походять зі складок українських робітників з Америки, хоч багато даних промовляє за тим, що гроші прийшли з іншого жерела. А касієр Соровевич боронився знову тим, що грошей не вкрав, тільки обернув на інші цілі, які, розуміється, з ратунковою акцією не мають нічого спільного. Робив це за згодою інших членів комітету. В подібний спосіб боронився на судовій розправі, яку відложено, щоби доповнити слідство переслуханням нових свідків.

Отже де поділися 6,000 долярів, призначених для сільських нуждарів, що не мають сьогодня що їсти ані в що одягнутись? Заки це вияснить суд, на наші села буде дальше сипатись задурно „Наше слово", щоб затроювати народні маси облудною сельробівською аґітацією та зводити їх на манівці.

Що чувати в світі?

Радянський Союз. В Радянському Союзі мали відбутися в місяцях січень березень вибори до рад. Та большевицькі власти пересунули речинець виборів на осінь. Большевицькі ґазети оправдують це тим, мовляв — партійні діячі перетяжені тепер иншою працею, головно аґітацією по селах, якої метою є намовлювання селян, щоби продавали збіжже. Бо селяне — ані руш — не хочуть продавати збіжжа, А не хочуть тому, бо за гроші не можуть купити потрібних в господарстві річей (власні фабрики не в силі достарчити, а заграниця не хоче давати на кредит). Другою причиною пересунення речинця виборів до рад, як подають радянські ґазети, є вибори до кооператив. Та головною причиною відложення виборів до рад є потрясення, яке пережила большевицька партія в боротьбі з опозицією. Партійна більшість боїться тепер несподіванок. Вона замкнула уста опозиції переслідуваннями, одначе не має певности, чи підчас виборчої кампанії вдалосяби їй опанувати положення. Тому хоче найперше перевести повну чистку в партії і щойно відтак „зробити" вибори. Як подає заграничча преса, большевицька влада головачів опозиції масово засилає в глиб Сибірі. Для опозиціоністів приготовлено концентраційні табори. В них будуть тримати опозиціоністів так довго, доки не покаються. Гарна „свобода", нема що казати. Троцький, Раковський, Радек і инші малиби охоту вивтікати заграницю. Сказали собі, що їм нема що робити в Радянському Союзі. Одначе Сталін ніяк не хоче пустити їх. Боїться, щоби не наварили йому каші. Волить мати їх в руках чрезвичайки і ласкати проти шерсти. Дуже погано мається справа з заосмотренням в хліб деяких чисторосійських губерній. На приклад — в Петроградській области не тільки по містах, а й по селах населенню зазирає голод в очі. Луначарський поїхав на Сибір вговорювати людей продавати хліб. Нічого з того не виходить. Петровського, який тепер сидить в Москві, не хочуть пустити назад на Україну, кажуть, що він „хорий". А на ділі тримають його, бо хочуть зобовязати його, щоби поскубав українське селянство і силою видобув від нього хліб для заосмотрення Росії.

Англія. Англію навістила страшна буря і виливи, яких не було від 700 літ. Шкоди величезні. Жертви в людях відвосно малі.

Франція. Французький президент міністрів Поанкаре перевів в цілости бюджет в парляменті так, як хотів, не дозволив зробити найменшої зміни. Всі внески опозиції перепали, бо при кожнім внеску опозиції Поанкаре ставив справу довіря. Мовляв — як не буде по мойому, так уступаю. І хоча радикали соціялісти, соціялісти і комуністи мали повну змогу повалити ненависне їм міністерство національного бльоку, все таки не відважилися на це. Опозиція підчас голосування брала хвіст під себе, старалася, щоби таки уряд Поанкаре мав більшість голосів. Чому? А тому, бо в широких французьких масах утворилося переконання, бо тривкість франка звязана з особою Поанкаре, що коли Поанкаре покинув би міністерство фінансів, так франк захитася би. В додатку Поанкаре хоче тепер стабілізувати франк на дальшу мету, а ціла Франція має до його фінансового хисту велике довіря. Тому найзавзятіщі його противники бояться тепер підставляти йому ногу, бояться, щоби не спав на них гнів за уступлення уряду Поанкаре. Речинець і умовини стабілізації (утревалення) франка держиться в суворій тайні. А одначе про підготовування цього свідчить м. и. така подія, як закупно державним банком в Америці великого запасу золота. Розуміється, стабілізація франка ще більше скріпить становище Поанкаре.

Дуже це не на руку противникам Поанкаре (ярого націоналіста)

Роман пізнав його, бо той нераз ще покійному батькови продавав коні. І Турок зараз спізнав Романа, приступив до нього близше та взяв його на бік, аби люде не чули його розмови.

— Чув я — каже Турок — про вашу пригоду та вже й не заходив до вас.

— Тепер конюшим є молодий Красний — відповів Роман.

— Знаю. Він тут уже був і я водив ці коні уже до замку. Дуже сподобались воєводі, але купити не хотів, — за дорогі для него. Конюший мабуть перемовив. А коней таких воєвода ще не мав, це я знаю. Може би ви купили?

— А мені на що?

— Подаруєте воєводі і будете мати знову ласку.

Роман застановився. Турок подивився уважно на него і сказав тихше:

— Я і грошей від вас не хочу.

— Якже то? — здивувався Роман.

Турок не відповів на цо зараз, тільно спитався:

— Ваша сестра ще жиє?

— Жиє.

Ну, то дайте мені свою сестру, а я вам дам оба вороні коні, ще й до того золоті сідла і шовкові удила і срібні стремена.

— Не годиться сестру продавати — відповів Роман.

— Що значить не годиться? Хіба я мало дівчат купив у Молдові? Ваша сестра не перша, тай я на ню тільки тому наважився, що вона гарна і я не втрачу на ній; продам якому баші і зароблю також дещо. Чи вона ще така гарна, як була торік?

— Ще краща — відповів Роман.

— Послухайте мене — говорив далі Турок живо. — Я вам добре плачу: таких коней у цілій Молдові не найдете. Це арабські коні, заморські. За них воєвода прийме вас знову до своєї ласки. А коли вам того мало, то я ще доплачу.

Роман не відзивався, тільки дивився на коні. Справді були вони такі красні, що і воєвода таких ніколи не мав. Турок приглядався тимчасом Романові добру хвилину мовчки, а потім прикликав свого слугу і сказав:

— Ти знаєш де жив давний конюший воєводи? Заведи коні на його подвіря. А ми, пане Романе, ходім ще до господи та поговоримо.

Роман уже не вагався, пішов з Турком.

Тільки з полудня вернувся він до дому, невеселий та задуманий. Здається, що й був троха підпитий, хоч і не дуже. Прийшов у світлицю, сів на ослін та склонив голову. Аж тут вбігла його сестра Олена і каже:

— Братчику Романчику, де ти такі коні взяв? Я ще таких не бачила. Привів їх якийсь чоловік і сказав, ще це твої.

— Мені Турчин подарував. Він ще і дорогі сідла пришле і шовкові удила і срібні стремена і гроший много. Ой сестричко Олено, убери-но ти біле убрання, замети подвіря і світлиці та закади в них!

— А це чому, Романе? Адже завтра не неділя, щоби подвіря замітати?

— Не питай! Кажи замести помости, застели кедрові столи і вийми срібні миски та золоті ложечки. І вікна кажи витерти.

— А то на що? дивувалася Олена. — Адже завтра не Різдво і не Великдень. Чи гості мають прийти?

— Гості, ще й які! І сама ти гарно вмийся, заплети собі красну русу косу, вберися бо я — — —

— Бо ти що?

— Бо прийдуть твої бояри. Може що й сегодня під вечір.

Троха настрашена трохи здивована, почала Олена чим скорше прятати у світлицях. Прикликала слуг і за годинку уже все було прибране, як на Великдень. А сама Олена вже і вмилася і вбралася, така гарна як сонце. Роман тимчасом ходив по подвірю коло коней, поки під вечір не побачив туману пороху далеко на дорозі. Прийшов у світлицю, а Олена стояла сама тоді у вікна і дивилася також на дорогу.

— Чи це вже гості їдуть, що такі порохи на дорозі збили? — спитала в брата.

— Ні, — відповів Роман — це мабуть вівчарі турму гонять.

— Та куди? — здивувалася Олена — попри нас?

— Слухай сестро, скажу тобі щиру правду; це не вівчарі, тільки Турки, твої бояри, бо я тебе продав.

Олена поблідла, як стіна, і скричала: — Та комуж ти мене, брате, продав?

— Турчинові продав за ті коні, що ти бачила. А тепер він їде з другими по тебе.

— Ой! застогнала Олена тяжко. — І ти справді мене мене продав?

— Продав.

Тут дівчина як би відмінилася, сказала лише: „Я зараз прийду!" і пішла зі світлиці. Роман вийшов знов на подвіря, подивився на дорогу — гості були ще далеко і їхали помалу. Він почав плескати коні по плечах та гладити по писках, а вони дивилися на него, як діти, і мов би впоминалися, аби їм що дати. Аж тут чує: у сінях дому як хтось скрикне, а за хвилину знову і вже не один голос, а кілька, самих жіночих. Побіг Роман до сіний, дивиться а його сестра лежить уже на земли, а кров із грудей так і заливає біле убрання.

— Ой, сестричко щож ти собі забила?

радикалам-соціялістам). Вони, щоби ратуватися, поділилися і одні голосують за урядом Поанкаре, другі проти. Так само глупе походження в соціялістів. Між ними теж нема згідности думки.

Фінляндія має новий уряд. Досі був він в руках соціялістів, тепер перебрала владу селянська партія. В теперішнім уряді, на чолі якого стоїть Суніха, засідають тільки три міністри безпартійні (фаховці), решта — члени селянської партії. Серед міністрів вибивається своїм талантом швед Прокопе, який вже два рази був міністром (тепер він міністром заграничних справ). В останніх часах був він послом у Варшаві. Тому радянська преса пише про можливість фінляндсько-польського воєнного союза, розуміється під протекторатом Англії. Селянська партія в Фінляндії опирається на дрібних селянах, посесорах, сільських учителях і реміснеках. До неї належить теж теперішний президент Филяндії Реляндер.

Нікараґуа — це маленька держава над панамським каналом, який перетинає північну Америку від полудневої, який лучить Атлянтійський Океан з Океаном Тихим. Тепер панамський канал для Зєдинених Держав північної Америки за тісний, вони хотіли би пробити новий канал через Нікараґую. Тому стараються поставити свою руку на цю малу державу. А роблять це пляново від довшого часу. Їм дуже на руку пристрастна боротьба, яка йде в Нікараґуї між партією ліберальною і консервативною. Ця боротьба розгорілася в домашню війну. Консерватисти звернулися за поміччю до Зєдинених Держав. Ці таку поміч дали. У відплату за це консерватисти просили американського президента — Куліджа, щоби приняв протекторат (опіку) над Нікараґуою. Кулідж великодушно на це не зговився, обмежився до залишення в Нікараґуї американської залоги „для вбереження свободи виборів" та назначив контрольорів над фінансами і адміністрацією Нікараґуї. І в державі настав спокій. Тревав він не довго. Неспокійні лібераль десь роздобули гроші і оружжя і напали на американських моряків, які „берегли спокій" в Нікараґуї. Америка вислала для скріплення своєї залоги нові війська. Віднова воєнних операцій над панамським каналом дуже не на руку для Америки саме тепер, на передодні панамериканського конґресу в Гавані, в якому має взяти участь м. и. сам Кулідж. Мексик і Арґентина і без того задумують внести на конґресі резолюцію, якою всі держави Америки мали би зобовязатися не вмішуватися у внутрішні справи. Не виключене, що політика Зєдинених Держав північної Америки стрінеться на конґресі з острою критикою, а це пошкодило би улюбленій ідеї уряду Зєдинених Держав про протекторат над цілою Америкою.

Греція. Грецький уряд заявив большевикам, що хоче змінити умови грецько-большевицького договору. ось в якому напрямі: дасть права екстериторіяльности тільки предсідникови большевицького торговельного представництва, а не цілій місії (большевицькі місії дуже численні, а це тому, щоби було кому агітувати в державі, до якої таку місію посилається). Крім цього грецький уряд зажадав відплати за знищення грецького посольства і консуляту підчас революції в Росії і ще дечого. Чому так остро поставився грецький уряд? А тому, бо з появою представників большевицького уряду в Атенах розпочалася оживлена комуністична пропаґанда. Переговори між грецьким і большевицьким урядом перервано на місяць, а після цього большевики зговорилися на зменшення прав свойого торговельного представництва, хоч це для них є дуже понижаюче. Та большевики бояться розриву з Грецією, бо з Греції надіються поширити свої вплививи на Балкан. Від того, чи Москва задоволить решту вимог грецького уряду, залежить, чи грецький парлямент затвердить митну умову з Радянським Союзом (ця умова заключена давніще і має бути затверджена до 17. лютого цього року, інакше тратить своє значіння).

Новинки.

— З нинішним числом „Свободи" розсилаємо брошуру п.з.: „Хто винен?", в якій зясовані спроби партійної управи Національного Обєднання довести до виборчого бльоку українських національних партій. З цеї брошури Читачі довідуються, хто винен, що нема українського національного виборчого бльоку.

— **Припинення кар.** Міністерство внутрішних справ приказало припинити стягання кар за непорядки на подвірях аж до весни. По виборах посиплються знову кари.

— **Залісення неужитків.** Міністерство рільництва приступає з початком року до розділу кредиту, який лишився з минулого буджетового року, призначеного на залісення неужитків. Громади, що хотять користати з цього кредиту, мають зголоситись негайно через повітові уряди.

— **Кари за шпіонажу.** Міністерство справедливости у Варшаві розіслало до узгіднення окремим міністерствам проєкт розпорядку президента держави в справі кар за шпіонажу й інші споріднені проступки.

— **Під замітом шпигунства.** Дня 3. січня п. р. арештовано у Львові б. отамана Осипа Букшованого і відставлено до слідчої вязниці в Чорткові. Арештування, як подають польські ґазети, стоїть у звязку з викриттям у Чорткові шпигунської орґанізації. Букшований ставав уже перед польським судом, обвинувачений за шпигунство, але був увільнений від вини і кари.

— **Заострення пресового закона.** Президент польської републики видав розпорядки, що заострюють кари за розповсюднювання фальшивих вістей друком і за пресові зневаги.

— **Довіз пшениці до Польщі заборонений** З днем 1. січня ц. р. обовязує розпорядок, яким заборонено привозити із заграниці пшеницю і пшеничну муку аж до дня 20. лютого.

— **Дяк вломником.** Недавно вломився хтось в селі Борусові, пов. Бібрка до тамошньої церкви, звідки вкрав кількасот золотих. Поліцийна собака, спроваджена з постерунку в Бібрці, завела поліцію сперша на місце, де була закинена розбита вже каса, а опісля до дяка в Борусові Івана Кузика, який остаточно признався до взлому.

— **Висша культура.** В селі Ґура св. Яна пов. Ліманова, війт Ян Капера впав до школи і побив учительку, бючи її кулаками і тягнучи за волосся по земли. Причиною нападу було те, що учителька укарала пусту доньку війта, який є предсідником місцевої шкільної ради. Прокураторія приказала усунути негайно війта з урядування. Того самого вечера вибито 18 шиб в шкільнім будинку.

— **Більшовицька господарка.** Найвисший суд в Москві засудив двох директорів державного збіжевого банку, Полякова і Телесніна на кару смерти і конфіскату маєтку за ріжні зловживання на шкоду державного скарбу. Крім того засуджено приватних купців Переца і Раковщика на кару смерти, а сімох інших на довголітню кару вязниці.

— **Гук помер.** У львівському шпиталі помер студент Михайло Гук, якого невислідженi люде перед кількома тижнями постріляли тяжко револьверовими стрілами.

— **Загадочна смерть.** В селі Посада Новоміська, пов. Перемишль, місцевий дідич Журовський застрілив перед кількома тижнями в суперечці одного господаря. Підчас стріляниии був ранений в руку також лісничий Михнич. Боячись пімсти селян, він перенісся до Львова і замешкав при вул. Глинянській Недавно найдено його убитого у власнім мешканню.

Вибух ґазів коло Бучача. На Княжій Горі коло села Зубрця пов. Бучач, вибухли ґази, що витворились від самочинного ґашення вапна і ґіпсу, які находяться в тій місцевости. Вибух вирвав землю в промірі одного метра. Земля довкола перемінилася в болото, хоч було 18 степенів морозу Такі вибухи були вже в тій околиці перед війною.

— **Все за гроші.** Якийсь Андрій Пузь з Ряшева мав відсидіти в Лодзі три місяці вязниці за крадіж. А що не мав охоти мешкати в Івановій хаті, найшов собі заступника Войтіха Пулю, що зголосився за 50 долярів відсидіти за него ту кару. Пуля поїхав до Лодзі і там квотою 70 золотих перекупив двох судових урядників, які й приняли його до вязниці замісць Пузя. Та не довго тішився Пуля, що заробить 50 долярів. Незабаром Пузя арештовано за нову крадіж і справа з Пулею викрилася. Скінчилось на тім, що не тільки оба спільники, але й оба судові урядники дістались до арешту.

— **Затроєне весілля.** В Лучинцях пов. Турка робив весілля Авраам Кастнер, видаючи доньку і запросив коло 50 осіб. Нараз по вечері упав молодий. Кілька хвиль пізнійше почали падати гості. За пів години умирали всі учасники весільної забави. Привезений лікар з Турки ствердив, що вони затроєні якоюсь отрусою, яку всипав хтось до страви. Слідство викрило, що перед вінчанням молодий дістав лист з погрозою.

— **Жертви вовків.** На Поліссю і Білоруси показалися масами вовки, що підходять до сіл і пожирають у хлівах худобу а навіть кидаються на людей. За Волковиском вовки пожерли якогось чоловіка, з котрого лишились тільки ноги в чоботях. На границі вовки роздерли кількох пачкарів. Коло Уцян напала тічня вовків на одну жінку, що їхала з дитиною на санях. Жінка затяла коні і гнала що сили, аж вкінци коні попадали. Вовки видерли їй дитину і пожерли в одній хвили а потім кинулися на жінку. На її крик надбігли селяни і відігнали вовків стрілами а тяжко покалічену жінку привезли до недалекого фільварку. На цілім пограничу заряджено тепер великі облави на вовків при помочи війська і щодень убивають по кількадесять штук.

— **Самовбивство професора.** В мешканню бувшого директора Мандичевського в будинку вчительської семинарії в Сокалі повісився 30-літний професор педаґоґіки Ольохер, якого перенесено з Пйотркова до Сокаля.

— **Жертва неосторожности.** На головнім двірци у Львові переходили крізь шини дві урядниці. Нагло надїхала машина. Одна з них відскочила завчасу на бік, друга, Станислава Подбельска упала на шинах і згинула під колесами машини.

— **Убивство зі страху перед смертю.** Людвик Бялик, господар у Гованові повіт Рава Руська, застрілив у полі Миколу Муху, теж господаря. Причиною убивства було ніби то те, що Муха підозріваючи Бялика в крадіжи, відгрожувався йому, що його убє. Бялик перебіг Муху і напавши на нього несподівано в полі, поклав його цільним вистрілом з револьверу трупом на місці.

— **Вибух порохівні.** В місті Катеринодарі вилетіла в повітря порохівня, при чому згинуло 8 осіб, а богато є тяжко ранених. Вибух знищив всі сусідні будинки.

— **Мандрівка щурів.** В Англії настала велика повінь. Виляли всі ріки і майже ціле місто Льондон стоїть під водою. В долини ріки Леа вимандрували всі щурі і кинулись в ліс. Маса щурів заняла цілу дорогу на просторі пів кільометра, так що всі дорогові робітники повтікали. Пущено на щурів тягарове авто, що зробило серед них справдішню різню, але все таки тисячі щурів помандрувало дальше.

— **Бандитизм.** На дім Адама Ґорчиці в Тустановичах, пов. Дрогобич, напало двох замаскованих бандитів. Завязали йому очи та руки ручниками і зрабували кількасот золотих і ріжні річи.

— **400 циганів утопилось.** На Сибірі є озеро, що зветься крівавим, бо богато людей знайшло в ньому смерть. В місяци грудни замешкало в його околиці циганське племя і справили гучне весілля. Забавляючись, яких 400 осіб сіло на 65 саней і пустились в ночи по леду на другий бік озера. На нещастя на самій середині лід заломився і одні сани за другими впадали у воду. Коні гнали з таким розгоном, що годі було їх спинити, лід ломився все ширше і в кількох хвилях всі цигани з саньми і кіньми пішли на дно. З цілого племени не виратувалась ні одна особа.

— **Страшний вибух в Берліні.** На передмістю Далем під Берліном сталось велике нещастє. В домі двох хеміків, д-ра Штамера і Байґетнера, вибухли розривні матеріяли і перемінили цілий дім в купу румовища. Штамер і кілька інших осіб згинули, розірвані на кусники. Про силу вибуху свідчить те, що крісла, столи, ліжка та інші меблі викинуло на сусідні дерева. Кажуть, що в тім домі був тайний склад бомб, які німці фабрикують масово, приготовляючись до війни.

— **Повінь в Анґлії.** Наслідком великих опадів ціла Анґлія знайшла ся під водою. Такої повени анґлійці вже давно не бачили. В самім Льондоні утопило ся 45 осіб.

— Пробилася ножем наша панночка — промовила одна слуга. — Казала собі ножа дати, щоб завоя собі укроїти, тимчасом встромила собі ніж у серце.

А нещаслива Олена ще мала трошки сили, отворила очі і сказала.

— Лучше мені, братчику, умерти, ніж з Турком жити. Було мене не продавати.

І стілько вже було її бесіди. За хвилинку вона вже не жила.

Як тото побачив Роман, вибіг як несамовитий, на подвіря, скочив на одного коня і поїхав, як вітер, поза стайні в поле та в ліс. А за ним і другий кінь, хоч ніхто його не кликав і не тягнув, побіг також. Дома лишилися самі слуги, котрі плакали та кричали над тілом Олени, і не знали, що далі робити. Нарешті надумалися і занесли небіжку до світлиці та поклали на постіль.

Аж тут заїзджають уже Турки перед ворота. Є їх шістьох. Приїхали по Олену.

— Гей! — кричить один з них. — Відчиніть нам ворота!

Вибігла кухарка на подвіря.

— А деж ваш пан Роман, що не виходить? — питаються Турки.

— Нема його. Поїхав у ліс

— А сестра його Олена є?

— Є, та вже не жива. Устромила собі ніж у серце і вмерла.

Вбігли Турки до світлиці, аж і справді: лежить дівчина на постелі, уже без духа, така біленька, тілько біле вбрання на грудях кровю обкипіло.

Вийшли Турки в сіни, питаються слуг, де тоті два коні, що їх у полудне сюди привели.

— Вони стояли коло стайні на подвірю — відповідають слуги, а самі вже тілько дивляться, де би сховатися.

Турки пішли на подвіря, але там коней не застали, тілько від парубка довідалися, що Роман утік на однім, а другий за ним так побіг.

Тоді Турки страшенно всердилися. Вбігли до світлиці, вхопили тіло небіжки, викинули через сіни на подвіря, повиймали шаблі і порубали на кусні. Слуги вже поховалися по закутках і не показувалися, а ті недовірки так шматували біле тіло, що воно кусням розліталося по піску та по траві. Збиткувалися так добру хвилину, потім пішли до світлиці, позабирали, що під руки попало, сіли на коней і поїхали.

Аж у ночі зважилися слуги вийти з криївок та позбирати тіло небіжки. Знову ломили руки та голосили — і чекали, чи пан приїде. Але Роман не приїхав ні сеї ночі ні на другий день. Тоді слуги самі винесли Олену у садок, викопали яму межи калиною і поховали. Нікого не було при тім з родини, тілько кілька сусідів-мужиків, самих бідних людей. Усіх та страшна пригода так прибила, що й панотців не просили, бо може були би й не прийшли, ховати доньку зрадника. Самі люде поховали нещасливу і плакали так ревне, що й родина не плакала би гірше.

Роман вернувся, але аж десь за кілька неділь. Де він той час пропадав, ніхто не знав. Дома застав тілько одного парубка — всі инші слуги розбіглися. Так і почав він знову господарити. Мав гроші закопані, було чим вести далі господарство. Але вже він довго не жив; прийшла і на него кара Божа.

На другий рік в самі жнива прийшов у Молдову сам турецький султан Магомет Другий і привів двіста тисяч війська з собою. Воєводі Степанові ніхто не прислав помочи, ані з Польщі ані з Угорщини. А він мав свого війська тілько сорок тисячів тай то не при купі. Прийшло до битви у Білій Долині і Степан не міг устоятися. Ледви сам з життям утік, а Турки пішли під Сучаву і почали облягати замок. Замку не здобули, але все, що було в місті і поза містом зрабували і спалили. Тоді загиб і Роман; всі маєтки його Турки забрали, а його самого вбили. Господарство пішло з димом, тілько лишився садок, а в садку між корчами могилка Олени. На ній уже й трава росла і квітки цвили, а на калині ягідки червонілися. Лишилася тепер Оленка сама тай вже не було кому її ні відвідати ні поплакати над нею; тілько всего, що пташки щебетали над нею.

Але люде не забули її. Хтось зі слуг чи зі сусідів склав пісню про неї. Вона починалася так:

> Ой поїхав Романонько
> до Сучави на ярмарок.
> Там зустрітив його Турок:
> „Ой Романе, Романоньку,
> чи маєш ти родиноньку?"
> „Ой я маю родиноньку,
> одну сестру Оленоньку."

І далі в пісні було, як брат її продав і як вона себе вбила. Сю пісню співали люде з чотириста років, але тепер її вже не знають, забули. Не ті вже часи, тай не ті люде, щоб такі пісні памятати. Тепер би ніхто й не повірив, що таке могло бути. А проте давними часами не одно таке трафлялося, що ми того слухаємо тепер, як казки.

— **Філія „Сільського Господаря“ в Турці** уладжує в Турці в домі „Просвіти“ в часі від 22. січня до 4. марта п. р. шість-тижневий кооперативний курс. Завданням курсу є вишколити кооперативних книговодчиків і крамарів, які зумілиби фахово повести кооперативне діло по селах. Наука безплатна. — За філіяльну Раду „С. Г.“ в Турці: Д-р М. Кондрат голова. М. Береза секретар.

Господарський відділ.

Сплісніле та запорошене сіно.

В зимовій порі згодовується великі кількости ріжнородного сіна. Сіно навіть з доброї сіножати може негодитися на пашу, коли воно стухле, сплісніле або запорошене. Таке сіно шкідливе головно для молодника і коней, але не виходить на добре і другим родам домашнього скоту. Тому зіпсоване сіно краще ужити на підстілку або викинути прямо на гній, а де є вже великий брак паші, там таке сіно треба вимолотити, щоби усунути порохи, а по докладнім провітренню та висушенню можна давати худобі однак лише в малих кількостях.

Сніг на озимині,

Кожна озимина на зиму засипляє, щоби перейти зимовий відпочинок, однак не завмирає цілком. А що рослина живе, то дихає листям і корінням, однак в значно меншій кількости ніж в осени. Тому до листя рослини мусить мати доступ воздух. Якщо сніг покриє землю, тоді воздух доходить до рослини через нападану верству снігу і рослина дихає дальше. Однак, коли сніг під впливом сонячного світла стопиться а пізніше замерзне і витвориться на поверхні снігу шкаралупа, це є дуже шкідливе. Через цю шкаралупу не дістанеться воздух і рослина під снігом за браком воздуха дуситься. Тому, коли впадуть більші сніги і їх поверхня замерзне, треба таку шкаралупу проломити, щоби до рослини дійшов воздух. По такім снігу можна водити худобу, що розломить замерзлий сніг.

Овочеві дерева покриті снігом.

Молоді овочеві дерева терплять багато від снігу, що задержався на галузях або неопавшім листю. Галузи молодих дерев під тягарем намоклого снігу агинаються, наслідком чого тріскає кора а в щілинах знаходять пристановище ріжного рода шкідники та зародки хоріб. Тому сніг з овочевих дерев, головно тоді, коли зачинає пускати на дворі, треба обтрясати.

Спростування.

До Високоповажаного Пана відвічального Редактора „Свободи“ Володимира Целевича у Львові.

З приводу дописі під скритим назвиском „Пугача“ з Дзвиняча, пов. Богородчани, п. наг. „Упертий війтуньо“ поміщеній в часописі „Свобода“ з дня 25. грудня 1927 р. ч. 52, прошу на осн. арт. 32 і 33 прес. зак. з дня 10. мая 1927 р. Д. З. Ч. 45, поз. 388 помістити у найблищому числі часопису „Свобода“ слідуюче спростування: 1. Неправдою є, що я стою на чолі гуртка панських підлизників, що повстав довкола громадських виборів — а правдою є, що про подібного гуртка під моїм проводом не було і нема. 2. Неправдою є, що я з ласки панів війтую 18 літ, а правдою є, що 18 літ війтував я з волі цілої громади, вибраний в рр. 1908 і 18—19 за часів української державности одноголосно і що — як самостійний господар — ніколи о ласку панів не старався і не стараюсь. 3. Неправдою є, що я хочу дальше господарити безконтрольно громадським добром, а правдою є, що я ніколи громадським добром ніколи безконтрольно не господарив і не господарю і в часі мойого 18-ього війтування господарка і майно громади не потерпіло жадної шкоди. 4. Неправдою є, що я хочу дальше виганяти людий на толоку,— а правдою є, що я ніколи людий на толоку не виганяв і не виганяю. 5. Неправдою є, що я хочу дальше бити по лиці читальників, — а правдою є, що я ніколи нікого, з тих, що є фактичними членами читальні „Просвіта“ і в її життю беруть живу часть, що взагалі живо інтересуються культурно-освітним рухом по лиці не бив і не бю, а навпаки все поважав і поважаю. 6. Неправдою є, що я хочу дальше шкодити всякій культурній роботі в селі, — а правдою є. що я культурно-освітний рух взагалі і в самому селі зокрема завсігди поширяв і поширяю. Перші основуючі Збори Чит. відбулись в мойому мешканню на перших Заг. Зб. Чит. вибрано мене одноголосно в члени Контрольної Комісії, в мойому мешкані відбулись проби Аматорського гуртка (в рр. 1924—1925), в котрого житті бере живу участь моя 17-тня дочка. 7. Неправдою є, що я що днини їзджу до Старовства і роблю рекурси проти виборів і стараюсь конечно бути війтом, — а правдою є, що я жадних протестів і рекурсів проти виборів гром. ради і зверхности не робив і не роблю, а робить їх особа, що зі мною не має нічого спільного. 8. Неправдою є, що я агітую проти кооперативи а за жидівськими склепиками, — а правдою є, що давно вже агітував і агітую за кооперативою і був і є ворогом приватних жидівських торговщиків, знаних сільських пявок. 9. Неправдою є, що я воюю з громадою, — а правдою є, що я з громадою жадних спорів не вів і не веду, а волю її завсігди шанував і шаную.

Дзвиняч, дня 24. XII. 1927 р.

Степанюк Дмитро господар.

Нові книжки і видання.

ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТИ Т-ВА „ПРОСВІТИ“ за час від 25. грудня 1926 р. до 25. грудня 1927 р. Видання Т-ва „Просвіти“ ч. 730. Львів, 1927. Стор. 116.

ЧАР-ЗІЛЛЯ, ілюстрований журнал для українських родин, ч. 5—6. Львів, вул. Кінґи ч. 24.

Рідна Школа, орґан українського Педагогічного Товариства, ч. 5—6.

Жіноча Доля, двотижневик для українського жіноцтва, ч. 1—2. Коломия, вул. Нова, 1.

Організація і ведення господарсько-споживчої кооперативи (з евент. молочарським відділом). Збірник правил і інструкцій. Львів 1928. Сторін 77. Бібліотека Ревізійного Союза Українських Кооператив ч. 6. Є це книжка, без якої не може обійтися жадна кооператива на селі.

Інж. Евген Храпливий: **Основи кооперативного молочарства.** З 115 малюнками в тексті Львів 1927. Сторін 179. Бібліотека Ревізійного Союзу Українських Кооператив ч. 5.

Сільський Господар, орган краєвого тов. „Сільський Господар“ у Львові, ч. 1 містить: З новим роком. Праця над будучністю нашого села. Забезпечення родючости землі. Нищення бурянів. Американська а наша годівля безрог. Приладження компосту до городів. Золзи та їх лічення. Пасічничі заповіді. Вісти з „Сільського Господаря“. Добрі ради. Господарський порадник.

Дописи з краю.

БІЛОКЕРНИЦЯ пов. ЗБОРІВ. *(Заложення читальні „Просвіти“.* Заходом кількох свідоміших громадян заложено в нашому селі читальню „Просвіти“. На перші загальні збори прибули два делеґати із зборівської філії, адв. д-р В. Левицький і дир. Ол. Багрій а як гість о. Ів. Костельний , парох з Оліїва. З громадян явилося до 60 осіб, господарів, господинь і молоді. Від зборівської філії привитав молоду читальню д-р В. Левицький, пояснюючи статути і завдання читальні, після чого п. Ол. Багрій пояснив значіння просвіти і заохотив громадян вступати в члени читальні та взятись до будови читальняного дому. До виділу вибрані між іншими Гр. Дручок, як голова, Мих. Приймак, заступник голови, Сем. Будник секретар і Мих. Корінь касієр. Є надія, що новозаложена читальня стане осередком нового культурного життя в селі.

Член.

ТРОСТЯНЕЦЬ пов. ДОЛИНА. *(Вороги громади).* По наших селах є людці, що сповнюють ролю поліційних аґентів. В селах з мішаним населенням, службу таку роблять жиди та поляки. В чисто українських селах роботу доносчиків роблять таки свої люде. В нашій громаді таким доносчиком був громадський писар, а коли його за переступлення семої заповіди божої вагнали, роботу донощика перебрав оглядач від худоби п. В. Чміль. Підчас виборів до громадської ради повстало в нашім чисто українськім селі дві партії: читальняна і партія оглядача худоби та хрунів. А хоч село наше велике, хрунів в ньому не багато. Оглядач з постерунковим Кулечком перейшов весною ціле село, щоби зібрати 20 декларацій на переміну викладової мови української на польсько-українську. Кілько хрунів найшлося, не знаємо, але шкільна кураторія повідомила нас, що не найшлося 20 підписів і тому викладова мова в школі остає дальше „руська“. При виборах побідила читальняна партія, ми вибрали 21 радних. Хруні внесли протест, котрий воєвідство сього місяця відкинуло. Дня 13. грудня п. р. відбувся вибір громадської зверхности. Війтом вибрано п. Микиту Чміля, свояка п. оглядача. Надіємось, що він не вступить на стежку, по якій ходить його свояк.

Читальняник.

Г…РОДОВИЧІ, пов. Ст. Самбір. (Доля і недоля українського села). Мало є таких сіл в нашому повіті, як село Городовичі. Тут відбувались найзавзятійші австрійсько-російські бої, так, що земля села Городович пересякла людською кровю і по війні не зістало нам нічого, бо все населення було вигнане мадярами. Зі села остали лише згарища, а земля була скрізь перекопана ровами і ямами. Недовго відпочали мешканці села, бо зараз вибухла війна українсько-польська, в часі котрої наше село було тою Голгофтою, де лялася кров струями за волю України. Потім прийшла Польща, а з нею всі благодати, про які вже й не згадуємо. Нарід став власними силами добуватись з тяжкої біди. Ще нарід не вспів опамятатись, аж тут за уряду Вітоса пішло 250 морґів поля найкращої землі з обшару двірського на парцеляцію, яке переведено в користь мазурських кольоністів. Знищений нарід, побачивши, як найкраща земля, котрої в нас так бракує, бо найбагатший господар на трех морґах землі, йде в чужі руки, взявся до купна поля на парцеляції і куплено 50 морґів ліса і кількадесять морґів землі. Хто хотів дещо поля купити, продавав остатну худобину, так, що в селі десь у богатшого хіба зістала коровина і яке телятко. — Оглянулись наші господарі, що їх діти ростуть без школи, бо війна всьо розбила, і взялись до будови школи. Зложили кілька міліонів, відтак кількадесять тисяч золотих, дали безплатно всю роботу і повстала в нас школа з господарськими забудованями, найкраща в цілім повіті Ще не скінчилася будова школи, а вже треба і церкви, з котрої остали розбиті мури. Зложено кільканайцять тисяч золотих, дано безплатно всю роботу. Зачалась боротьба зі священиком о продаж 4 морґів парафіяльно поля, на що священик не хотів згодитись, пішли доноси до поліції, відтак до прокураторії, наслідком чого опинились під судом О. Галевич, М. Білий, Й. Сарахман і В. Щерба, але церкву скінчено. — Не забуто за „Просвіту“. Ще в 1923 р. відновлено читальню а в ній і просвітну працю, почали давати аматорські вистави мимо переслідувань зі сторони команданта поліції в Фельштині, великого україножера. Переслідування звернулось проти заснователя читальні і основника хору, О. Галевича, котрого арештовано і відставлено до староства в Ст. Самборі. Справа опинилась в прокураторії в Самборі, велося слідство два роки, ставало чимало свідків проти і за ним, аж в кінци Галевич вийшов без кари. Для постраху розігнано два рази хор читальні, знов арештовано О. Галевича в часі проби і жандарм закував його в кайдани за політику. Думали, що відстрашуть членів від просвітної праці. Однак члени не тільки що не відстрашились, але з ще більшою завзятостію взялись до праці, а що нам читальняний дім розбила війна, взялися до будови нового дому. Спільна праця читальників увінчалася успіхом, бо вже станув дім „Просвіти“ посеред села з театральною салею і двома кімнатами на кооперативу. Коли вже не помогли грозьби, а відтак просьби Галевичови, почались переслідування членів, а відтак цілого села. — Переведено в нас вибори до ради громадської і вибрано самих свідомих українців. Це не сподобалося поліції, пішов донос і протест, зачали шукати за якимись свідками, та не могли їх знайти. Аж якогось там підлизня зайду потягнено за свідка і не дозволено вибрати війта, бо голос одного хруня важнійший як цілої громади. Так ідуть терпіння за терпіннями, котрим нема кінця. Доказом нехай будуть ті протоколи, списані в старостві в послідних місяцях, так що відразу ставало 26 громадян за непорядок на обійстю. Думавби хто, що цілі Городовичі є в обірнику, ще й прикриті гноєм, хоч приїхав повітовий лікар і в присутности війта ствердив порядок. — Де наш селянин годен здобутись на бетонові гноярні? Пішов командант в село, всіх господарів пописав і приказав, що до 14 днів мають бути бетонові виходки. Тепер що день заглядає в село жандарм і все записує. От несе господар зі стодоли солому до стайні худобі, впало кілька стебел, а надійшов жандарм і пише кару 3 зл. Випустив хлопець худобу до води а корова витягнула віхоть соломи за ратицею. Надійшов жандарм і пише. — В нас селяни ходять переважно в сорочках грубих своєї роботи, а таку сорочку, аби була чистою, мусить баба прати на воді праником. А тимчасом в нас на потоці, де повно качок і гусей, заборонено остро прати біля. Щож ми маєм робити, як жити, коли нам вже не вільно користати з води? Та всім переслідуванням нема кінця, що їх терплять члени читальні „Просвіти“. Відбуваються часті ревізії в читальні, по домах і хотяй не знайшли ніколи нічого підозрілого, командант поліції Малік хоче знищити наше село, бо сказав: „як я се везмен до тих Гродовіц, то їх шляк трафі“. А що війт ставав в обороні правди, посипалось і на него каміння. — Наше село все перше платить податки і всякі датки все перші даємо. А в такій секатурі жити далі не мож, бо чейже в Польщі є якась конституція. Хочемо спокою. Можеби компетентні урядові чинники занялись діяльністю п. Маліка і звільнили раз село від його секатур.

Громадянин.

Оголошення.

Видає С-ка „Діло“, зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Волод. Целевич. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.